

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р ВАЛЕНТИН СТОЯНОВ НЕДЕВ

за избор на Христо Павлов Павлов – кандидат за заемане на академичната длъжност
„доцент“

Христо Павлов заема академичната длъжност „асистент“ по криминалистика в Бургаския свободен университет от 2008 г., и „главен асистент“ от 2015 г. Същият води семинарни занятия по учебната дисциплина „Криминалистика“, „Политическа и публична власт“ и „Юридически практикум“, както и изнася съвместни лекции по „Криминалистика“ и „Съдебни експертизи“. В анкети със студенти за неговата преподавателска дейност са давани отлични оценки. Към момента на откриване на конкурса Христо Павлов е заемал повече от две години асистенска длъжност.

През 2014 г. Христо Павлов защитава дисертационен труд на тема „Версиите като метод на разследването“ (в областта на науката „Криминалистика“) и получава образователната и научна степен „доктор“. Кандидатът участва в конкурса за придобиване на академичната длъжност „доцент“ по същата специалност, по която е придобил и образователната и научна степен „доктор“.

Христо Павлов има публикувани две монографии, студия, статии – 14 на брой (включително в чуждестранни научни списания), едно учебно помагало, участвал е с доклади на осем конференции, включително с международно участие. Публикациите са в областта на науката „Криминалистика“. Автор е на материали за електронно обучение – по „Криминалистика“ и „Юридически практикум“.

Кандидатът е участвал в три научни проекта на Бургаския свободен университет за периода 2012-2018 г.

Христо Павлов има 10 цитирания в чуждестранни издания.

За участие в конкурса кандидатът е представил монография, статии, доклади и учебно помагало.

Представената монография е със заглавие „Методика за разследване на терористични актове с взривни вещества“ и е публикувана през 2018 г.

Монографията е в обем 199 стр. и е структурирана по следния начин: Увод, три глави, Изводи и заключения, Литература.

В Увода авторът обосновава актуалността на изследваните проблеми. Правилно са идентифицирани два основни проблема: съществуващият голям риск от извършване на терористични действия с използването на взривни устройства и обективните и субективни недостатъци, допускани при разследването на този вид престъпления. Недостатъчността на ефективни методически препоръки за разследването им несъмнено придават актуален характер на разработката.

Глава първа е посветена на криминалистичната характеристика на терористичните актове с взривни устройства.

Доколкото криминалистичната характеристика като понятие на науката „Криминалистика“ предизвиква противоречиви становища на учените-криминалисти, авторът правилно е посветил параграф първи на изясняване същността и съдържанието на това понятие. След анализ на становищата на редица автори Христо Павлов формулира същността на криминалистичната характеристика като информационен модел, съдържащ обобщени и взаимосвързани данни (стр. 15).

Авторът взема отношение относно системата от елементи на криминологичната характеристика. Той правилно обосновава становището си, че разпространението на престъпленията на определена територия и обстоятелствата, подлежащи на установяване и доказване, не са елементи на разглежданото понятие (стр. 17). Правилна е позицията, че за включване на даден елемент в криминалистичната характеристика на определен вид престъпление е необходим достатъчен фактически и емпиричен материал. Христо Павлов отделя шест типични елемента на криминалистичната характеристика на терористичните актове с взривни устройства. По наше мнение е спорно включването на типичните следствено-оперативни ситуации като елемент (стр. 23). Това е така, защото ситуацията, които възникват след извършването на едно престъпление са елемент на криминалистичната характеристика на разследването, а не на самото престъпление. Спорно е и определянето на този елемент като следствено-оперативни ситуации, тъй като при такава трактовка може да се стигне до сместване на компетенциите на разследващите органи и оперативно-издирвателните органи.

Подкрепяме извода, който прави авторът за значението на елементите на криминалистичната характеристика, а именно че те служат за стандартни алгоритми за отделните етапи на разследването (стр. 29), доколкото алгоритмизацията на разследването е изключително перспективен подход за увеличаване на ефективността на тази дейност.

В параграф втори се анализират конкретните елементи на криминалистичната характеристика на основата на изведения в предишния параграф теоретичен модел. Доколкото в следствената практика у нас наказателните дела за терористични актове са малко на брой, авторът правилно е положил големи усилия за получаване на информация за елементите на характеристиката от чуждестранната практика (Франция, Белгия, Русия и др.). Съвсем обосновано разглеждайки елемента „личност на извършителя“ Христо Павлов е свързал неговата характеристика с особеностите на членовете на терористичната група, доколкото терористични актове с взривни устройства се организират и осъществяват от организирани престъпни групи. Освен това авторът много удачно разглежда личността на извършителите комплексно, като включва и анализ на психологичните им особености.

В параграф трети е представена изключително подробна информация относно използваните видове взривни устройства за извършване на терористични актове.

В глава втора се разглеждат проблемите, свързани с образуване на наказателното производство и планиране на разследването.

Параграф първи е посветен на особеностите на образуване на досъдебно производство и обстоятелствата, подлежащи на установяване и доказване. Разглеждайки предпоставките за образуване на досъдебно производство, авторът

правилно свързва някои от тях с предварителната дейност на други органи, имащи отношение към противодействието на тероризма (анализира подробно правомощията им по Закона за противодействие на тероризма).

Важно практическо значение за разследващите органи има предложената от Христо Павлов система от обстоятелства, подлежащи на доказване.

В параграф втори е авторът дава система от типови версии, които могат да се изградят към началото на разследването и които биха улеснили разследващите органи за определяне основните насоки на разследването. Предложени са версии относно три обстоятелства: характера на взрива, вината и умишъла на извършителите и определяне кръга на лицата, сред които следва да се търси извършителя.

Параграф трети е посветен на планиране първоначалния етап на разследването на терористични актове с взривни устройства. Съвсем правилно авторът акцентира на организиране на взаимодействие на първоначалния етап между разследващите органи и оперативно-издирвателните органи (стр. 103), доколкото спецификата на разглежданите престъпни деяния изисква при всички положения организиране на такова взаимодействие. Предложено е планирането на издирвателни мероприятия, които несъмнено са необходими, но според нас е целесъобразно да се разграничат издирвателни мероприятия, извършвани от разследващите органи; такива извършвани от оперативно-издирвателните органи, и съвместно осъществявани, които изискват планиране на така наречените криминалистични операции.

В глава трета са разгледани особеностите на някои неотложни процесуално-следствени действия.

При разглеждане на огледа на местопроизшествие са предложени многобройни тактически препоръки за извършването му, което несъмнено има голямо практическо значение за следователите и разследващите полицаи, които извършват това действие по разследването. Много добро впечатление прави стремежът на автора да предложи нови способности за извършване на оглед на местопроизшествието, които да повишат неговата ефективност и достоверност (компютърно-сферични панорами и 3D- сканиране на местопроизшествието – стр. 137).

В параграф втори авторът предлага подробни списъци на въпросите, които трябва да бъдат изяснени в хода на разпита на свидетели на терористичния акт и неговия извършител, които списъци са от практическо значение за разследващите органи.

На последно място са дадени препоръки за извършване на действията по разследване „претърсване“ и „изземване“, които са често срещани при разследването на терористични актове.

За написване на монографията авторът е използвал 142 литературни източника на български, английски и руски език, прегледът на които показва, че той се ориентира изключително добре както по въпросите на общата теория на криминалистиката, така и по специфичните въпроси на методиката на разследване на терористични актове с взривни устройства.

В резултат на горното могат да се направят следните констатации:

1. В предложената монография са постигнати *научно-приложни резултати*: на основата на разработена от автора криминалистична характеристика на терористични актове с взривни устройства са предложени криминалистични препоръки за ефективното разследване на тези опасни престъпления. Тези препоръки биха били много полезни за органите на разследването в тяхната следствена практика.

2. В предложената монография могат да се открият следните *научни приноси*:

- за пръв път у нас е разработена комплексна методика на разследване на терористични актове с взривни устройства;

- разработена е криминалистична характеристика на този вид престъпления, предложена е собствена концепция за съставните ѝ елементи и са анализирани тези елементи;

- осъществена е класификация на типичните следствени ситуации, възникващи към началния етап на разследването, както и е предложена система от типови версии, проверката на които дава възможност на разследващите органи да определят посоката на разследване;

- дадена е класификация на различните видове извършители на подобни престъпления (в зависимост от ролята, която играят в терористичната група), включително са идентифицирани и техните психофизични качества;

- извършено е много подробно описание на взривните устройства като средство за извършване на терористични актове;

- подробно са изброени обстоятелствата, подлежащи на установяване и доказване при разследването на този вид престъпна дейност, които са от важно значение за правилното планиране от страна на разследващите органи;

- предложени са научнообосновани препоръки за извършване на неотложните действия по разследването на началния етап: оглед на местопроизшествие, разпит, претърсване и изземване;

- анализирана е информация за извършени терористични актове с взривни устройства в други страни и тази информация е използвана за подкрепа на едни или други авторови тези.

3. Несъмнено авторовите тези, изразени в монографията, са плод на самостоятелен научен анализ на кандидата, поради което монографията притежава качеството *оригиналност*.

Към автора могат да се отправят и някои препоръки, чиято цел е да го подпомогнат в по-нататъшната му работа в областта на методиката на разследване на отделните видове престъпления:

- оперирането с понятието „следствено-оперативна ситуация“ изисква повече аргументи от гледна точка на включването му като елемент на криминалистичната характеристика и включването на данни, получени по оперативен път; анализът на следствената ситуация в методиките на разследване обикновено включва информационния компонент, но не и извършването на определени действия;

- предложените типови версии биха могли по-ясно да бъдат класифицирани в двете основни групи: общи версии относно характера на самото престъпно събитие и частни версии;

- би могло да се направи едно по-точно разграничение между издирвателни действия на разследващите органи и оперативно-издирвателни действия, които съпътстват извършването на действия по разследването след образуване на досъдебното производство; би могло да се предложи планирането на някои криминалистични операции (много ефективни при разследване на организирани престъпни групи) като система от действия по разследването, оперативно-издирвателни действия и организационни мерки, извършване по единен план и в определена последователност;

- би могло *de lege ferenda* да се предложат правни норми за организиране взаимодействието между разследващите органи и оперативно-издирвателните и други органи, включително създаването на следствени бригади (каквито често се създават след извършване на терористични актове);

- би било добре да се дадат препоръки за извършване и на други действия по разследването, характерни за разследването на терористични актове с взривни устройства, включително използването на способа за доказване „специални разузнавателни средства“, чието прилагане в следствената практика често води до определени компликации;

- за постигане на по-голяма компактност на изложението може да се избегне изложението на някои общи положения при разглеждането на отделните действия по разследването (отнасящи се до извършването им при разследването на всички видове престъпления); при описание на елементите на криминалистичната характеристика би могло да се използва информация за разследването на терористични актове с взривни устройства, извършени пред 80-те години на миналия век у нас (от открити източници).

В другите представени от кандидата студии, статии и доклади се идентифицират следните приносни моменти.

1. В „Тактика на претърсването и изземването при разследване на терористични актове“ и „Назначаване на експертизи при разследване на терористични актове с взривни устройства“ се разглеждат въпроси, свързани с Методиката на разследване на терористични актове с взривни устройства.

По отношение на назначаването на експертизи са предложени препоръки за назначаване на три от често назначаваните такива: взривотехническа експертиза (с оглед нейната важност авторът предлага тя да бъде включена в учебните програми по криминалистика), пожаротехническа експертиза и съдебномедицинска експертиза. Изчерпателното изброяване на въпросите, които могат да се зададат на вещите лица при назначаване на тези видове експертизи, са от важно практическо значение на работата на разследващите органи при разследване на терористични актове.

2. В „The use of new technologies in forensic facial reconstruction“ се обръща внимание на криминалистичната общност у нас за възможността от използване на 3D

скенер и 3D принтер за извършване на криминалистична реконструкция на лице с неизвестна самоличност по открит череп за нуждите на разследването. Предлага се създаването на специален софтуерен продукт за автоматично изграждане образа на реконструираното лице.

3. В „Проблеми на организацията на съдебните експертизи в България“ авторът с основание предлага да се приеме специален закон за съдебно-експертната дейност, който да кодифицира множеството подзаконови актове, действащи към настоящия момент. Предлага се учредяването на независим национален орган за методическо ръководство и контрол на експертната дейност, който да осъществява лицензиране на кандидатите за вещи лица и да организира специалното им обучение. Христо Павлов предлага и включването на учебната дисциплина „Съдебни експертизи“ като задължителна в учебните планове.

4. В „Using special scientific computer knowledge in cyber crimes investigation“ се обръща внимание на важната роля, която може да играе компютърен специалист при разследването на компютърни престъпления – не само при оглед на местопроизшествието, на компютри и компютърни данни, но и при извършването на други действия по разследването. Подчертават се големите възможности на компютърната техническа експертиза.

5. В „Перспективи пред обучението по криминалистика“ е разработен важния въпрос за повишаване ефективността на семинарните и практически занятия по криминалистика чрез въвеждане на компютърни технологии. Авторът предлага разработването на четири вида софтуерни продукти, свързани с изучаването на следствени ситуации, извършване на ситуационен анализ решаване на логически задачи и казуси по разкриване и разследване на престъпления.

6. В „Проблеми на прехода към достоверност при разкриване на обективната истина при разследването“ авторът взема отношение по важни въпроси за логиката на доказване в досъдебното производство.

Направените по-горе констатации ми дават основание да дам *положителна оценка* за избора на Христо Павлов Павлов на академичната длъжност „доцент“.

01.08.2018 г.

ДАЛ СТАНОВИЩЕТО:

(доц. д-р В. Недев)